

RePub Cover Page

May 14, 2007

RePub handle: <http://hdl.handle.net/1765/1832> holds various files of the EUR dissertation by J.A. van Ast [1]

References

- [1] J.A. van Ast. *Interactief watermanagement in grensoverschrijdende riviersystemen*. Utrecht, Eburon, 2000. Uitgebreide inhoudsopgave.

Uitgebreide inhoudsopgave

Voorwoord V

Lijst van afkortingen 5

DEEL A; HET ZOEKRAAM 7

Hoofdstuk 1. Probleemstelling en onderzoeksopzet 9

1.1	Inleiding	
1.1.1	Algemeen	9
1.1.2	Gebruik van water	10
1.1.3	Duurzame watersystemen	12
1.2	Object van onderzoek	13
1.2.1	Historie van het Nederlandse waterbeheer	13
1.2.2	Milieukunde en watersystemen	17
1.2.3	De aandachtsveldenmatrix	21
1.2.4	Basiselementen waterbeheer	27
1.3	Probleemstelling van het onderzoek	29
1.3.1	Doelstelling	29
1.3.2	Vraagstelling	30
1.4	Methoden van onderzoek	32
1.4.1	Onderzoeksstructuur	32
1.4.2	Onderzoeksmethodiek	32
1.4.3	Leeswijzer	34

Hoofdstuk 2. Maatschappelijke behoeften en riviersystemen 39

2.1	Inleiding	
2.2	Maatschappelijke betekenis riviersystemen	40
2.2.1	Algemeen	40
2.2.2	Levensvoorwaarde	40
2.2.3	Intrinsieke waarde	41
2.2.4	Gebruiksmiddel	42
2.2.4.1	Algemeen	42
2.2.4.2	Kwaliteitsgevoelige gebruiksfuncties	42
2.2.4.3	Kwaliteitsongevoelige gebruiksfuncties	46
2.3	Maatschappelijke processen	48
2.4	Het riviersysteem	60
2.4.1	Algemeen	60
2.4.2	Fysische factoren	62
2.4.3	Chemische factoren	66
2.4.4	Biologische factoren	66
2.4.5	Processen binnen het riviersysteem	68
2.5	Relatie mens - riviersysteem	68
2.5.1	Beïnvloeding riviersysteem	68
2.5.1.1	Algemeen	68
2.5.1.2	Toevoeging	69
2.5.1.3	Onttrekking	74

2.5.1.4	Structuurverandering	76
2.5.2	Verandering betekenis riviersysteem	77

Hoofdstuk 3. De ernst van betekenisverlies van rivierstroomssystemen 79

3.1	Inleiding	
3.2	Onderzoek naar milieuproblemen	80
3.2.1	Normatief onderzoek	80
3.2.2	Interdisciplinariteit	82
3.3	De ernst van de problematiek	83
3.3.1	Algemeen	83
3.3.2	Verstoring riviersystemen	85
3.3.2.1	Verontreiniging	85
3.3.2.2	Uitputting	90
3.3.2.3	Aantasting	92
3.3.2.4	Verlies aan biodiversiteit	96
3.4	Onherstelbaar betekenisverlies	100

Hoofdstuk 4. Naar interactief watermanagement van stroomgebieden 103

4.1	Inleiding	
4.2	Beleidsoplossingen	105
4.2.1	Beleidsontwikkeling	105
4.2.2	Het beleidsveranderingsmodel	106
4.3	Duurzaamheid	108
4.3.1	Het duurzaamheidsbegrip	108
4.3.2	Operationalisering duurzaamheidsbegrip	111
4.3.3	Basiselementen duurzaamheid	116
4.4	Integraal waterbeheer	117
4.4.1	Algemeen	117
4.4.2	Van sectoraal naar integraal waterbeheer	117
4.4.3	Het concept integraal waterbeheer	119
4.4.4	Integraal waterbeheer in de praktijk	122
4.4.5	Kernpunten integraal waterbeheer	123
4.5	Naar interactief watermanagement	125
4.5.1	Algemeen	125
4.5.2	Modernisering	128
4.5.3	De stroomgebiedsbenadering	131
4.5.4	Achterliggend milieubeeld	135
4.5.5	Institutionele vormgeving	137
4.5.5.1	De consequenties van de basiscomponenten	137
4.5.5.2	Organisatie	138
4.5.5.3	Beleid	142
4.5.5.4	Middelen	147
4.6	De ontwikkeling naar interactief watermanagement	149

inhoudsopgave

564

Hoofdstuk 5. Sturing van maatschappij en watersysteem	153	
5.1	Inleiding	
5.2	Agendabouw in het zoekraam waterbeheer	153
5.3	Sturing	156
5.3.1	Algemeen	156
5.3.2	De overheid als timmerman	157
5.3.3	Sturing van het maatschappelijk systeem	159
5.3.3.1	Algemeen	159
5.3.3.2	Directe regulering	159
5.3.3.3	Indirecte regulering	166
5.3.3.4	Zelfregulering	170
5.3.3.5	Netwerkinstrumenten	173
5.3.4	Sturing van het watersysteem	175
5.3.4.1	Algemeen	175
5.3.4.2	Technologie	180
5.4	Sturingsconcepties	182
5.4.1	Algemeen	182
5.4.2	Het verticale sturingsmodel	183
5.4.3	Het horizontale sturingsmodel	183
5.4.4	Vergelijking van opvattingen over sturing	187
5.4.5	Interactie	191
5.5	Combinatiesturing in het waterbeheer	192
Hoofdstuk 6. Internationale ontwikkelingen in het waterbeheer	195	
6.1	Inleiding	
6.2	Internationale afspraken	196
6.2.1	Algemeen	196
6.2.2	Vier documenten over grensoverschrijdend waterbeheer	200
6.2.3	Beginnelen van grensoverschrijdend waterbeheer	203
6.2.3.1	Algemeen	203
6.2.3.2	"Equitable utilization and reasonable use"	205
6.2.3.3	Inventarisatie uitgangspunten	207
6.3	Basiscomponenten in een internationale context	213
6.3.1	Algemeen	213
6.3.2	Integratie	213
6.3.3	Duurzaamheid	216
6.3.4	Stroomgebied	217
6.3.5	Interactie	222
6.3.6	Basiscomponenten in internationale documenten	224
6.4	Institutionele arrangementen in internationaal verband	225
6.4.1	Naar grensoverschrijdende waterbeheersinstituties	225
6.4.2	Organisatie	227
6.4.3	Beleid	231
6.4.4	Middelen	232
6.4.5	Sturing	233
6.5	Het streefbeeld grensoverschrijdend watermanagement	236
6.5.1	Algemeen	236
6.5.2	Interactief watermanagement	237
6.5.3	Historisch perspectief	237

DEEL B; DE EMPIRI 241

Hoofdstuk 7. Internationaal waterbeheer in de praktijk 243

7.1	Inleiding	
7.2	Grote grensoverschrijdende riviersystemen in de wereld	244
7.2.1	Algemeen	244
7.2.2	Verontreiniging	245
7.2.3	Uitputting	247
7.2.4	Aantasting	250
7.2.5	Verstoring	259
7.3	Institutionele arrangementen in internationaal verband	264
7.3.1	Inleiding	264
7.3.2	Organisatie	265
7.3.4	Beleid	276
7.3.5	Middelen	280
7.3.6	Sturing	282
7.4	Fasering waterbeheer van riviersystemen	287

Hoofdstuk 8. Grensoverschrijdend waterbeheer in West-Europa, Noord-Amerika en zuidelijk Afrika 289

8.1	Inleiding	
8.2	West-Europa, Noord-Amerika en zuidelijk Afrika	289
8.3	De Westeuropese Rijn	291
8.3.1	Algemeen	291
8.3.2	Maatschappelijk systeem	291
8.3.3	Watersysteem	293
8.3.4	Problemen	294
8.3.5	Institutionele oplossingen	299
8.3.5.1	Inleiding	299
8.3.5.2	Organisatie	300
8.3.5.3	Beleid	304
8.3.5.4	Middelen	311
8.3.5.5	Sturing	312
8.3.6	Interactief watermanagement bij de Rijn	317
8.4	Grensoverschrijdend waterbeheer in Noord-Amerika	323
8.4.1	Algemeen	323
8.4.2	Maatschappelijk systeem	324
8.4.3	Watersysteem	326
8.4.4	Problemen	326
8.4.5	Institutionele oplossingen	331
8.4.5.1	Inleiding	331
8.4.5.2	Organisatie	331
8.4.5.3	Beleid	336
8.4.5.4	Middelen	340
8.4.5.5	Sturing	341
8.4.6	Interactief watermanagement bij IJC en IBWC	346

inhoudsopgave

566

8.5	Grensoverschrijdend waterbeheer in zuidelijk Afrika	349
8.5.1	Algemeen	349
8.5.2	Maatschappelijk systeem	350
8.5.3	Watersysteem	350
8.5.4	Problemen	351
8.5.5	Institutionele oplossingen	355
8.5.5.1	Inleiding	355
8.5.5.2	Organisatie	355
8.5.5.3	Beleid	359
8.5.5.4	Middelen	362
8.5.5.5	Sturing	363
8.5.6	Interactief watermanagement in zuidelijk Afrika	366
8.6	De praktijk van grensoverschrijdend waterbeheer	367
Hoofdstuk 9. Grensoverschrijdend waterbeheer in ontwikkeling		369
9.1	Inleiding	
9.2	Maatschappelijk systeem, het eerste aandachtsveld	369
9.3	Historische parallellen	372
9.4	Het watersysteem, het tweede aandachtsveld	374
9.5	Gepercipieerde problematiek	376
9.6	Rampsituaties	379
9.7	Indicatoren voor succesvol waterbeheer	381
9.8	Institutionele arrangementen	384
9.8.1	Algemeen	384
9.8.2	Organisatie	384
9.8.3	Beleid	393
9.8.4	Middelen	395
9.8.5	Sturing	403
9.9	Invoeringstraject interactief watermanagement	406
9.9.1	Algemeen	406
9.9.2	Primair interactief watermanagement	407
9.9.3	Secundair interactief watermanagement	409
9.9.4	Tertiair interactief watermanagement	411
9.10	Toekomstig waterbeheer	411

DEEL C; HET RESULTAAT 413

Hoofdstuk 10. Conclusies		415
10.1	Inleiding	
10.2	Maatschappelijke en natuurlijke factoren	416
10.2.1	A1-kernbegrippen	416
10.2.2	A2-maatschappelijke en natuurlijke processen	418
10.2.3	A3-problemen	419
10.2.4	A4-oplossingen	421
10.3	Institutionele arrangementen	424
10.3.1	B5-bestaande institutionalisering	424
10.3.2	B6-duurzaamheidseisen	427
10.3.3	B7-internationale dimensie	429
10.3.4	B8-duurzaamheid bevorderende/belemmerende factoren	430
10.3.5	B9-maatregelen	434
10.3.6	B10-streefbeeld interactief watermanagement	443

Hoofdstuk 11. Aanbevelingen voor de Schelde	449
11.1 Inleiding	
11.2 Algemeen	450
11.3 Maatschappelijk systeem	450
11.4 Watersysteem	453
11.5 Problemen	455
11.6 Institutionele arrangementen	458
11.6.1 Inleiding	458
11.6.2 Organisatie	458
11.6.3 Beleid	464
11.6.4 Middelen	470
11.6.5 Sturing	473
11.7 Naar interactief watermanagement in het Scheldegebied	477
11.8 Aanbevelingen voor het waterbeheer van de Schelde	481
C1 Relevante factoren	481
C2 Institutionele verbeteringen	483
Gebruikte literatuur	487
Lijst van begrippen	509

BIJLAGEN

I	Grensoverschrijdende riviersystemen in de wereld	515
II	Concrete maatregelen interactief watermanagement	527
III	Afgenomen interviews	537
IV	Klankbordcommissie Interactief watermanagement	539
V	Samenvatting	541
VI	Summary	555

Uitgebreide inhoudsopgave	563
----------------------------------	------------

inhoudsopgave
568

